

WBO/Weidevogelwerkgroep Binnenveld Oost

Jaaroverzicht 2023

▶ Resultaten

▶ Berichten uit het veld

▶ WBO nieuws

▶ Interviews met:

Ceciel Linssen

Gerard Derks & Andries Siepel

Dirk Jan Bleijerveld

2023 in Vogelvlucht

- Aantal nesten 297: Kievit 274, grutto 2, scholekster 5, tureluur 8, wulp 8
- Aantal nesten uit: 195; aantal nesten niet uit: 89, aantal nesten onbekend 13
- Belangrijkste oorzaken nesten niet uit: predatie (58) en verlaten (15)
- 29 boeren (inclusief Groene grens) met nesten
- 19 vrijwilligers actief
- Aantal beheercontracten voor weidevogels: 3
- 1e kievitseizoen WBO-gebied: 13 maart 2023

Inhoud

1 Inleiding	4
2 Resultaten 2023	6
• Resultaten	
• Meerjarenoverzicht	
• Beheerpakketten	
• Conclusies	
3 Berichten uit het veld	12
• Start van het seizoen	
• Wetenswaardigheden	
4 WBO Nieuws	15
• Samenwerkingspartners	
• Voortgang Weidevogelbeheerplan	
• Leren van elkaar	
• Organisatie	
Bijlage: overzicht resultaten 2023 per bedrijf	19

Het Binnenveld

Foto cover: wulp

Scholekster: Vogel van het jaar 2023

Sponsors WBO

Bakkerij ten Veen
"De echte warme bakker in het binnenveld"

Diverse soorten groot en klein brood
Gesorteerd gebak
Streekproducten
Taarten
Belegde broodjes

Dijkgraaf 24 ~ 6721 NK Bennekom ~ 0318-414451
Eikenlaan 5 ~ 6721 DM Bennekom ~ 0318-419407
www.bakkerijtenveen.nl

v.o.f. Van Haren
Loon- en Grondverzetbedrijf
Bennekom
Tel. (0318) 41 49 67
Mobiel 0653 - 50 37 50

Colofon

Samenstelling: Rik Nagtegaal
Christ Elsten
Henk Folkerts
Vormgeving: DsignKamer, Amersfoort
Foto's: Rik Nagtegaal (RN)
Henk Folkerts (HF)
Henk van Paassen (HvP)
Christ Elsten (CE)

Contact

WBO
Christ Elsten
Breehoven 53
6721 SP Bennekom
06 15170001
christelsten@planet.nl
www.inhetbinnenveld.nl

Sponsors

ANV Het Binnenveld
Bakkerij Ten Veen
Loonbedrijf VOF Van Haren
Loonbedrijf Jan Rauw & Zn. BV
Unifarm

Financiers

Gemeente Wageningen
Gemeente Ede

1 Inleiding

Stel dat kieviten konden praten en aan zouden schuiven bij de Binnenveldtafel in het kader van het Gebiedsproces. Hoe zou dat zijn? Zijn ze trots op hun status als iconsoort en blij met de inzet van boeren en vrijwilligers voor het beschermen van hun nesten en jongen en de financiële ondersteuning daarvoor? Of zijn ze vooral gefrustreerd vanwege het voortdurende verlies aan areaal de afgelopen decennia en teleurgesteld in ons onvermogen om een goede balans te vinden tussen landbouw en weidevogels? We zullen het nooit weten. Maar we kunnen wel kijken naar hun gedrag. En daaruit leren we veel: weidevogels houden van open landschap, gevarieerde vegetatie, voldoende natte gebieden, rust in het veld, afwisseling van mais- en graspercelen en een lage predatiedruk. Daar zetten wij als WBO op in.

In dit Jaaroverzicht 2023 blikken we terug op het afgelopen jaar. In de rubriek 'Even voorstellen' beschrijven we, zoals ieder jaar, één van de vijf akker- en weidevogels waar wij ons op focussen. Deze keer hebben we gekozen voor de tureluur. Onder de kop 'In gesprek met' zijn drie interviews opgenomen met mensen die deelnemen aan, of nauw betrokken zijn bij, ons werk. We hebben dit Jaaroverzicht beknopt gehouden. Uitgebreidere informatie staat op onze website www.inhetbinnenveld.nl.

Wat betreft de weersomstandigheden was 2023 een redelijk gunstig jaar (zie ook hoofdstuk 2) Relatief gunstig was ook de predatie van gemiddeld 20 %, zeker in vergelijking met de afgelopen drie jaar waarin die vaak boven de 50% lag. Dit terwijl voor het behoud van een goede weidevogelstand gestreefd wordt naar maximaal ca. 15%. Predatie is niet eenvoudig te begrijpen, het varieert van jaar tot jaar. Wat we wel weten is dat een adequaat en continue wildbeheer echt kan helpen om predatie te beperken. In 2023 is daar dan ook vol op ingezet.

*In het Binnenveld
omgeving Slagsteeg*

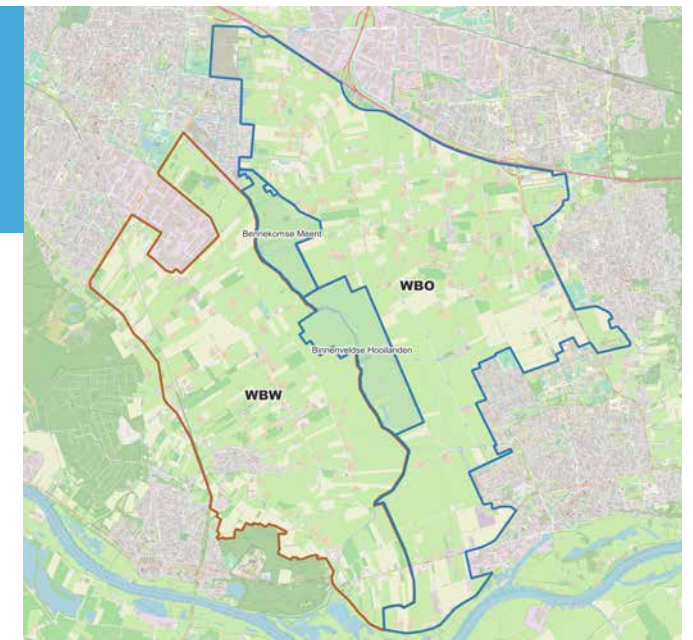
Naast het veldwerk hebben we dit seizoen - via ANV Het Binnenveld - ook weer deelgenomen aan de gesprekken in het kader van het Gebiedsproces, hebben we de samenwerking met onze collega's van Weidevogelbeschermingsgroep Binnenveld-West (WBW) gestructureerd en gewerkt aan de voortgang van het Weidevogelbeheerplan uit 2020. Elders in dit Jaaroverzicht gaan we uitgebreider in op deze activiteiten.

WBO richt zich op de akker- en weidevogels op boerenland. Ons werkgebied bevindt zich in het Binnenveld aan de oostkant van de Grift en maakt deel uit van de gemeenten Wageningen, Ede en een klein stukje

Veenendaal. Er wordt ca. 1.000 ha daadwerkelijk bezocht, beschermd en beheerd. Het doel is eenvoudig: het samen met de boeren op peil houden en waar mogelijk laten toenemen van de akker- en weidevogelstand. We focussen hierbij op de big five: kievit, grutto, tureluur, wulp en scholekster.

Ons werkgebied grenst aan het natuurgebied de Binnenveldse Hooilanden (incl. Bennekomse Meent) en het gebied ten westen van de Grift waar onze collega's van WBW actief zijn. Met beide werken we samen. Vogels trekken zich immers (bijna) niets aan van door ons mensen getrokken grenzen. Bovendien versterken de drie gebieden elkaar: het gaat om voldoende open en gevarieerd areaal voor de akker- en weidevogels.

*Werkgebied WBO en WBW met
in het midden de Binnenveldse
Hooilanden (Bron WBO)*

Vogels en dus ook weidevogels leven in een eigen wereld. De uitdaging voor ons als mensen is om die vogelwereld te zien, te respecteren en waar nodig te beschermen. Als vogels niet kunnen praten dan is het onze taak om ze een stem te geven, onder andere in het Gebiedsproces. De invulling hiervan zal in sterke mate bepalen of er in de toekomst nog weidevogels blijven op het boerenland in het Binnenveld. Op zich is dat niet moeilijk, want we weten wat de weidevogels nodig hebben en wat wij daarvoor moeten doen. Juist daarom ook heel veel dank aan alle boeren, loonwerkers, vrijwilligers, gemeenten, ANV, sponsors en alle andere betrokkenen voor het enthousiasme, de inzet en de medewerking het afgelopen jaar. En veel lees- en kijkplezier met dit Jaaroverzicht 2023.

WBO, december 2023

2 Resultaten

Kieviten zijn vindingrijk. Bij wassend water verhogen ze hun nest bijvoorbeeld met maiskolven

De werkzaamheden van WBO richten zich op twee hoofdthema's: het vinden en beschermen van nesten en het realiseren van kuikenland. Het vinden van nesten is belangrijk, zodat boeren hier bij hun werkzaamheden rekening mee kunnen houden. Op basis van deze aantallen nesten krijgen boeren ook een vergoeding van de betreffende gemeente. Daarnaast houden we met neststellingen een vinger aan de pols als het gaat om de populatieontwikkeling van weidevogels in het werkgebied en houden we zicht op de oorzaken van nestverlies.

Wat betreft de weersomstandigheden was 2023 – na een aantal warme en droge jaren – een redelijk goed jaar voor de weidevogels. Het voorjaar was weliswaar vrij nat maar dat was voor de weidevogels eerder positief dan negatief. Lastig was wel dat door het natte voorjaar het vanggewas soms niet tijdig kon worden ondergewerkt en de maïs op sommige percelen pas medio mei kon worden gezaaid. Dat vroeg van boeren, vrijwilligers én weidevogels veel inzet en flexibiliteit. En hoewel juni vrij warm was, was de rest van de zomer vrij afwisselend zonnig en regen. Gunstig voor de weidevogels en het opgroeien van de kuikens.

2.1 WBO resultaten 2023

In 2023 zijn er in totaal 297 legsels van de big five gevonden. De meest talrijke soort is de Kievit, met 274 legsels. Grutto (2), tureluur (8), scholekster (5) en wulp (8) volgen in veel kleinere aantallen. Gemiddeld kwam 69 % van de legsels uit. Het aantal nesten uit was bij scholekster en wulp erg laag. Kolom 'bekend' betekent het aantal nesten, dat fysiek is gecontroleerd op uitkomen, predatie etc. Van 13 kievitsnesten zijn de resultaten "onbekend" d.w.z. vrijwilliger wist niet of het nest "uit" dan wel "niet uit" is. De overgrote meerderheid van nestverliezen komt door predatie (20 %) en verlaten (5 %) waarbij de laatste vaak door verstoring komt.

	Totaal	Bekend	Uit	Niet uit	% Uit
Kievit	274	261	183	78	70
Grutto	2	2	1	1	50
Tureluur	8	8	7	1	87,5
Scholekster	5	5	1	4	20
Wulp	8	8	3	5	37,5
Totaal	297	284	195	89	
% van bekend resultaat			69 %	31%	

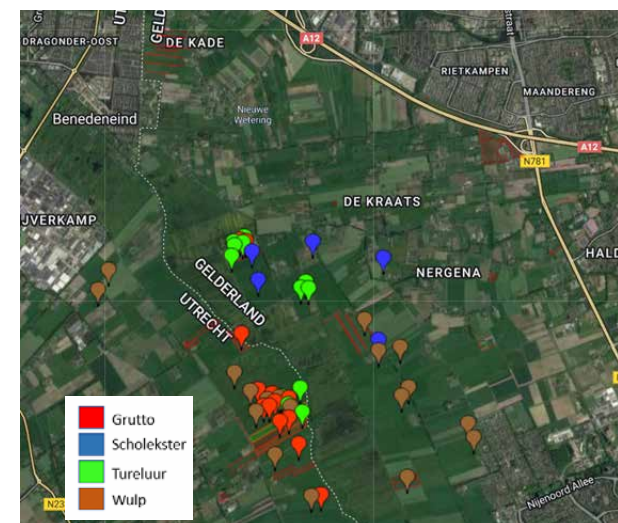
	Totaal	Predatie	Werkzaamheden	Verlaten	Overig	Onbekend
Kievit	274	48	3	15	5	13
Grutto	2	1	0	0	0	0
Tureluur	8	1	0	0	0	0
Scholekster	5	3	0	0	0	0
Wulp	8	5	0	0	0	0
Totaal	297	58	3	15	13	13
% van bekend resultaat		20%	1%	5%	5%	

Bron: Boerenlandvogelmonitor

Net als in voorgaande jaren is er in het WBO gebied voor de Kievit een aantal percelen/gebieden aan te wijzen waar ze zich concentreren, zogenaamde hotspots met een hoge vogeldichtheid. De Kievit- legsels bevonden zich met name op 3 hotspots in het noorden van het gebied (langs de A12), op de proefvelden ten noorden van de WUR en op de percelen van twee boeren (Van Laar en Van Ginkel) in het midden van het Binnenveld (ten noorden en zuiden van de Werftweg). Bescherming tegen met name de vos door een uitgebreid vossenraster bleek ook dit jaar bij Van Laar uitstekend te helpen: 28 nesten gevonden en 22 uit d.w.z. 78 % uit. Op het kaartbeeld zijn de gegevens van zowel het WBO gebied als ook die van onze WBW collega's aan de westkant van de Grift weergegeven, inclusief die van een deel van de Achterbergse Hooilanden.

De wulpen (bruin) werden in het WBO gebied vooral aangetroffen op de graslanden tussen de Veensteeg en de Slagsteeg. De tureluurs en de grutto kozen als nestplek met name de percelen waar de hotspots van de kievitsnesten lagen. Als men naar het hele Binnenveld kijkt, komen tureluur, grutto en wulp het meest voor in de Binnenveldse Hooilanden en de Achterbergse Hooilanden d.w.z. in de natuurgebieden. Op het kaartbeeld zijn de gegevens van zowel het WBO gebied als ook die van onze WBW collega's aan de westkant van de Grift weergegeven, inclusief die van een deel van de Achterbergse Hooilanden.

Bron: Boerenlandvogelmonitor

Ceciel Linssen

Verrekijker aan de ogen, zon in de rug, beschutting zoekend onder een boom, aan de rand van een perceel, turend naar de weidevogels. Dat kan alleen Ceciel Linssen zijn. Al meer dan tien jaar een rustige, toegewijde en zeer gewaardeerde vrijwilliger bij WBO. Tijd voor een nadere kennismaking.

Naar Wageningen

Ceciel is geboren op een boerderij in Midden-Limburg. Studie en werk (in de automatisering) brachten haar naar Wageningen en omgeving. Ze woont momenteel in Bennekom. Hoe ben je bij WBO betrokken geraakt? Ceciel: "Ik ben altijd al een enthousiaste vogelspotter geweest (momenteel al 387 soorten in het boekje!) en zag een advertentie voor vrijwilliger in het Bennekoms Nieuwsblad. Toen was de keuze snel gemaakt. Mijn werkgebied bevindt zich langs de Bornsesteeg en de Plassteeg op de (proef)velden van de WUR en bestaat uit zes percelen met een totale oppervlakte van ca. 24 ha".

Werkwijze

Ceciel: "Weidevogelbescherming is volgens mij vooral een kwestie van kijken, kijken en nog eens kijken. Ik volg en 'lees' vanaf de rand van de percelen het gedrag van de weidevogels – in mijn geval vooral kieviten – en wil ze zo weinig

"Kijken, kijken, kijken. Daar draait het om bij weidevogelbescherming".

mogelijk verstoren. Daarna ga ik gericht de nesten markeren. Dat kost soms wat meer tijd maar dan zie je ook veel meer, ook andere vogels en dieren. In het weidevogelseizoen ben ik ongeveer vier keer per week enkele uren in het veld. Ik geniet van het buiten zijn en de vogels. Het is een mooie ontspanning en een bron van plezier voor mij.

Resultaten

Je werkterrein bevindt zich op proefvelden van de WUR. Is dat anders dan op 'regulier' boerenland? Ceciel: "Ik denk het niet. De proefvelden bevinden zich vaak op een deel van de percelen en de kieviten zitten vaak buiten die proefvelden. En ze trekken zich niet zoveel aan van werktuigen en trekkers. Dan blijven ze gewoon zitten. Ook ben ik erg blij met de goede samenwerking met de medewerkers van de WUR en Unifarm. Ze rijden om de nesten heen, verleggen nesten indien nodig en letten op rondlopende kuikens. En dat loont: de resultaten zijn al jaren goed en stabiel. Wel denk ik dat we nog iets meer aandacht kunnen schenken aan gunstige omstandigheden voor het opgroeien van kuikens".

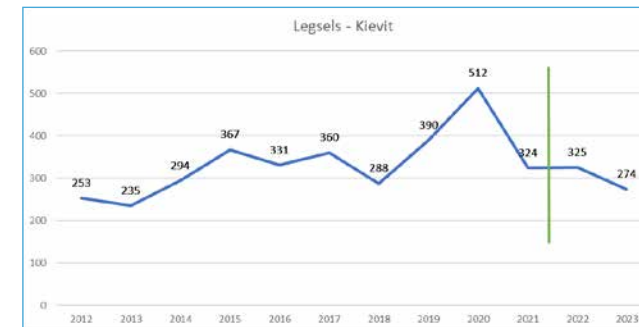
Leren van elkaar

Je had toen je begon weinig ervaring met weidevogelbescherming. Hoe heb je dat onder de knie gekregen? Ceciel: "Weidevogelbescherming is voor iedereen te leren. Drie dingen zijn belangrijk: Leren van elkaar. Zo heb ik veel geleerd van mijn voorganger (wijlen) Hans van de Velde. Ook zijn er veel handzame boekjes voor weidevogelbescherming en eventueel cursussen beschikbaar. Tot slot: gewoon het veld ingaan en kennis en ervaring opdoen. Dat is het leukst"

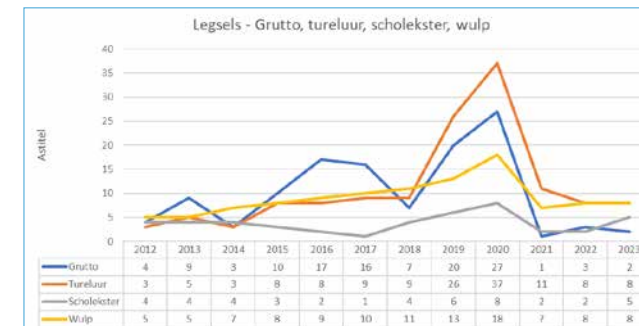

2.2 Meerjarenoverzicht WBO

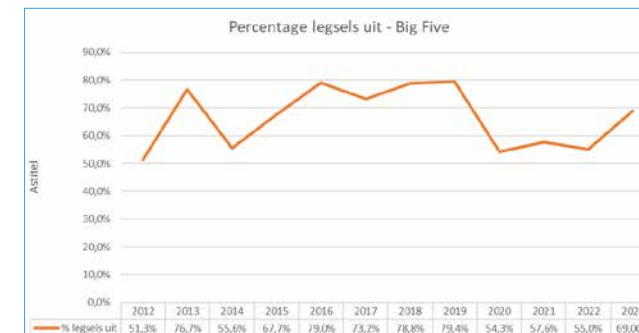
Het aantal legsels van de kievit schommelde tussen 2012 en 2023 tussen de 235 en 512. De jaren 2019 en 2020 waren topjaren qua aantallen. Daar steken de overige jaren schril tegen af, tot je in ogenschouw neemt dat 2021 het eerste jaar is dat de Binnenveldse Hooilanden apart worden geïnventariseerd. Het werkgebied van WBO is dus een stuk kleiner geworden, maar alsnog broeden er meer kieviten in het gebied dan 10 jaar geleden. Toch was 2023 een van de mindere jaren voor de kievit. Bedreigingen van deze typische Binnenveldsoort zijn het omzetten van maïsland naar grasland, aanleg van zonnevelden op de verkeerde plek, landbouwwerkzaamheden en natuurlijk afname van het areaal.

Aantal legsels kieviten sinds 2012. De groene lijn markeert het moment dat de Binnenveldse Hooilanden uit het WBO-werkgebied verdwenen.

Ook bij de andere 4 Big Five soorten zagen we piekaantallen legsels in 2019 en 2020. Voor deze soorten zien we (om dezelfde reden) in 2021 en 2022 een scherpe daling.

Het percentage nesten dat uitkomt in het WBO-gebied schommelt al jaren tussen de 50% en 80%. Het uitkomstpercentage bedroeg in 2023 69%. De predatie bleef beperkt tot 20%. Gunstige cijfers dus, mede vanwege een adequaat wildbeheer.

Bron: Boerenlandvogelmonitor

Resultaten Binnenveldse Hooilanden (BH)

Met de Binnenveldse Hooilanden zijn door natuurliefhebbers, boeren en terreinbeheerders 300 hectare natuur toegevoegd aan het Binnenveld. Het gebied is heerlijk voor bijzondere planten, mooie uitzichten én weidevogels. Omdat dit geen boerenland meer is, zijn de percelen verdwenen uit het werkgebied van WBO. Er worden geen nesten meer gezocht en er vindt geen nestbescherming plaats. Wel wordt de broedvogelpopulatie geïnventariseerd (Sovon BMP) door het in kaart brengen van territoria door KNNV Wageningen en IVN Ede. In 2023 zijn in het gebied voor de big five de volgende aantallen territoria vastgesteld: kievit: 41, grutto: 11, tureluur: 11, scholekster: 1 en wulp: 3. Deze cijfers zijn moeilijk vergelijkbaar met voorgaande jaren omdat dit jaar geen tellingen op de door Staatsbosbeheer beheerde terreinen (ca. 2/3 van het totaal van 300 ha) zijn uitgevoerd.

Resultaten WBW

Aan de overzijde van de Grift worden weidevogelnesten beschermd door vrijwilligers van de WBW. De aantallen gevonden nesten zijn: kievit: 58, grutto: 6, tureluur: 2, scholekster: 0 en wulp: 4. In het werkgebied van de WBW liggen ook de Achterbergse Hooilanden, waar enkel aantallen territoria worden geteld: kievit: 8, grutto: 4, tureluur: 2, scholekster: 0 en wulp: 6

Foerageren in de Binnenlandse Hooilanden

2.3 Beheerpakketten

Voor extra bescherming van legsels en vooral ook om kuikens een goede kans te geven op te groeien en groot te worden in het Binnenveld kunnen boeren zogenaamde beheerpakketten afsluiten. Bijvoorbeeld: Vroeg onderwerken vanggewas, akkerranden (kruidenrijk, 6 meter breed), plas dras, uitstellen bewerken maisland, rustperiodes toepassen, toepassen ruige mest, botanische randen van 2 meter breed langs de sloot etc. In 2023 is door drie boeren een beheerpakket voor weidevogels afgesloten: Het streven is om in 2024 het aantal beheerpakketten verder op te voeren.

2.4 Conclusies

De WBO-resultaten in 2023 kunnen als volgt worden samengevat:

- Het uitkomstpercentage was 69%. Hoger dan de afgelopen drie jaar;
- Predatie was dit jaar 20%. Fors lager dan voorgaande jaren;
- De weersomstandigheden voor de weidevogels en kuikens waren gunstig;
- Kievit, scholekster en wulp voelen zich zowel thuis op het boerenland als op de Binnenveldse Hooilanden. De grutto geeft de voorkeur aan de Binnenveldse Hooilanden. De tureluur is hier ook veel te vinden, maar houdt ook op het boerenland goed stand.

Even voorstellen:

De tureluur

De tureluur is een prachtige, middelgrote, grijsbruin/witte steltloper van 27 – 29 cm met lange, rode poten en een lange oranjerode snavel. Hij dankt zijn naam aan het geluid dat hij maakt: “tjululuu” en hij kan behoorlijk luidruchtig zijn. Met name bij gevaar is dan een doordringend tuuw tuuw te horen. De tureluur houdt van vochtig, kruidenrijk grasland met veel slootjes en greppels in de buurt. De legtijd is van april tot juni. Een broedsel bevat meestal vier eieren. Tureluurs verbergen hun nest vaak in een pol gras. Tijdens het broeden wordt het nest nog meer gecamoufleerd door grassprietten over zich heen te trekken. De broedduur is ca. 23 tot 24 dagen. Ze nestelen graag in de nabijheid van kievit en grutto. Zo profiteren ze van het verjagen van predatoren door deze soorten.

De tureluur is grotendeels een trekvogel. In Nederland komen drie (onder)soorten voor. De *Tringa totanus britannica* broedt o.a. in Nederland en overwintert in o.a. kustgebieden langs de Atlantische Oceaan en het westelijke deel van de Middellandse Zee. De *Tringa totanus totanus* broedt hier niet, maar komt tijdens de vogeltrek langs. De *Tringa totanus robusta* arriveert in de loop van juli, blijft de hele winter en vertrekt dan weer in april.

Tureluur op de uitkijk

In het hele Binnenveld nestelden de afgelopen jaren ca. 30 tureluurs, gemiddeld ca. 20 in de Binnenveldse Hooilanden en ca. 10 op boerenland. Het lijkt erop dat ze zich zowel op ‘natuurland’ als ‘boerenland’ thuis voelen. Op het boerenland broeden ze veelal in één van de hotspots, bijna altijd in de buurt van kievitsnesten.

Het vinden en vervolgens markeren van tureluur nesten is lastig vanwege de ligging in graspolen en het camoufleren ervan tijdens het broeden. WBO probeert dit te verbeteren door meer tijdsinzet, kennisopbouw en het gericht inzetten van drones. Doel: handhaven, maar liever nog opvoeren van het aantal tureluurs in het WBO en WBW-gebied.

[Bronnen: www.vogelbescherming.nl, www.vleet.nl, Zakgids Vogels van Nederland en België, Weidevogels in een veranderend Landschap]

Sponsors WBO

3.1 Start van het seizoen

In februari, maart zijn de meeste vrijwilligers een tikkeltje onrustig en gespannen. Komen er dit jaar voldoende weidevogels? Hoe ontwikkelt het weer zich? Wanneer wordt het eerste Kievitsei gevonden en vooral ook: wie vindt dat dan? Dat vinden van het eerste ei is meer dan een traditie. Het markeert ook de start van het seizoen, toont de betrokkenheid van lokale bestuurders bij het weidevogelbeheer en zorgt voor publiciteit. Dit draagt bij aan de zichtbaarheid en het enthousiasme voor weidevogels in het Binnenveld. Erg belangrijk!

In het WBO-gebied werd het eerste Kievitsei dit jaar gevonden op 13 maart door vrijwilliger Bram Koudijs op het bedrijf van Willemsen aan de Zuiderkade, gemeente Ede en aangeboden aan wethouder Jan Pieter van der Schans. Het was ook het eerste Kievitsei van Gelderland. In de gemeente Wageningen werd het eerste ei gevonden door Henk van Paassen op 19 maart op het perceel van D. van Laar. Op 24 maart werd het eerste wulpenei in het WBO-gebied gevonden door Ardy Reekers. Het eerste Kievitsei van Nederland werd gevonden op zaterdag 11 maart door Klaas Binnendijk in het Overijsselse Hasselt.

Vinddata 1e nesten WBO-gebied

In onderstaande tabel zijn de eerste gevonden nesten voor het WBO-gebied weergegeven.

	2023	2022	2021
Kievit	13 maart	14 maart	13 maart
Wulp	24 maart	21 maart	28 maart
Tureluur	2 april	12 april	08 april
Scholekster	25 april	02 juni	30 april
Grutto	5 april	22 april	10 mei

Weidevogelbescherming is niet altijd even zichtbaar, maar het is er wel

Wethouder Jan Pieter Van der Schans (rechts) en Bram Koudijs

V.l.n.r.: David van Laar (met zoon Marinus), Henk van Paassen en wethouder Erik-Jan Bijleveld

3.2 Wetenswaardigheden

Het werkgebied van WBO is groot en ieder jaar beleven we weer van alles. Onderstaand enkele voorbeelden daarvan.

Turen vanaf de trekker

Weidevogels verlaten snel hun nest als je het land inloopt, wat het vinden ervan bemoeilijkt. Maar ze blijven wel bij of in de buurt van hun nest of kuikens als je met een trekker het land in komt. Vrijwilligers maken daar slim gebruik van door - veelal bij het uitvoeren van veldwerkzaamheden - alleen of met de boer het veld in te gaan met de trekker. Hierdoor kunnen nesten (of kuikens) beter worden opgespoord en beschermd. Op de foto vrijwilliger Harm op de trekker bij het veehouderijbedrijf van Jan van Ginkel.

Vogelbescherming vanaf de trekker

Ervaring opdoen met drones

Over het algemeen zijn we terughoudend met de inzet van drones voor het opsporen van nesten en kuikens. Het werkt voornamelijk (in de vroege ochtend) bij voldoende temperatuurverschil tussen de eieren in het nest en de omliggende grond en het verstoort voor mens en dier de rust in het veld. Maar in specifieke gevallen kan inzet toch handig zijn. Bijvoorbeeld bij het zeer moeilijk kunnen vinden van één of meerdere nesten. Ervaring opdoen is dus belangrijk. In dit geval bij het opsporen van tureluurnesten op een perceel van veehouder Van Laar.

Drones: voor sommige situaties een nuttig hulpmiddel

Buitenlanders in het Binnenveld

Het Binnenveld staat – mede door natuurgebied De Binnenveldse Hooilanden – internationaal stevig op de kaart. Dat resulteert ook in veel buitenlandse bezoekers. Zo ontmoette ik (HF) op 10 september Jon en Jan Bradford uit Salisbury (Engeland) op de Veensteeg, waar ze een koppel Kieviten bewonderden. Ze waren op fietsvakantie in Nederland en zeer geïnteresseerd in weidevogels, hun bescherming en de samenwerking tussen natuurorganisaties, boeren, burgers en overheden. Niet vreemd want in Engeland houden Jon en Jan zich al jaren zeer actief bezig met de bescherming van zwaluwen. Mooi dat we ook internationaal ervaring met elkaar kunnen uitwisselen!

Jon en Jan Bradford uit Engeland

Gerard Derks en Andries Siepel

In onze Jaaroverzichten laten we elk jaar een boer aan het woord die aan weidevogelbeheer doet. Dit keer een wat 'bijzondere' boer: Proefbedrijf Unifarm van Wageningen University & Research aan de Kielekampsteeg. Jaarlijks broeden hier 30 tot 50 weidevogels, voornamelijk de Kievit. Wat betekent het om zowel landbouwbedrijf als proefbedrijf te zijn voor de weidevogels? Daarover praten we door met Gerard Derks (teamleider Vollegrond Unifarm) en Andries Siepel (bedrijfsleider Droevendaal).

Unifarm

Derks: "Unifarm heeft in totaal 250 ha landbouwgrond in beheer - voornamelijk zand- en kleigrond - waarvan 50 ha biologisch wat wordt aangemerkt als biologisch proefbedrijf Droevendaal. De proefvelden roteren jaarlijks over het totale areaal van 250 ha. De percelen die in dat jaar niet worden gebruikt als proefveld worden beteeld met reguliere gewassen, zoals graan, bieten, mais en gras. Het knappe van Kieviten is dat ze onze rotatie volgen en steeds nestelen op de percelen die in dat jaar niet als proefveld worden ingericht".

"We zien de toekomst van de weidevogels op Unifarm met vertrouwen tegemoet"

Gerard Derks (links) en Andries Siepel

Natuurbeheer

Hoewel Unifarm een proefbedrijf is wordt er ook veel aandacht geschonken aan natuurbeheer en het vergroten van de biodiversiteit. Siepel: "We leggen bloemen- en kruidenranden aan, passen schuine sloottaluds toe, variëren met vanggewassen en plaatsen waterstuwjes. Dat is ook goed voor het overleven en opgroeien van kuikens. Hier vinden ze voedsel en kunnen ze bescherming zoeken tegen predatoren".

Aandachtspunten

Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten bij weidevogelbeheer door Unifarm?. Derks en Siepel: "Over het algemeen zijn we tevreden met hoe het nu gaat. De vogels zijn flexibel en ze hebben weinig last van de proeven. Drie dingen vragen elk jaar weer aandacht. Bevorderen van de rust in het veld, met name in het leg- en broedseizoen. De door ons geplaatste hekken bij de perceelsgrenzen helpen hierbij. Vervolgens beperken van de predatie door een goed wildbeheer. En tot slot een goede communicatie tussen vrijwilligers, proefveldmedewerkers en studenten, vooral tijdens het seizoen".

Toekomst

De populatie weidevogels op Unifarm is al jaren constant. Derks en Siepel: "We zijn blij met de samenwerking met WBO en de inzet van de vrijwilligers. Onder andere voor het markeren van de nesten en het monitoren van de resultaten. Mooi is ook dat de proefveldmedewerkers en loonwerkers veel plezier beleven aan de weidevogels en waar nodig zelf ook stokken plaatsen of verplaatsen bij werkzaamheden. Door deze samenwerking en door onze toenemende inspanningen op het vlak van natuurbeheer en biodiversiteit zien wij de toekomst van de weidevogels op Unifarm met vertrouwen tegemoet".

4.1 Samenwerking

Samenwerking tussen de verschillende organisaties is de basis voor succesvol weidevogelbeheer. In het veld, maar ook aan de bestuurstafels worden sinds 2021 gesprekken gevoerd in het kader van het gebiedsproces. WBO zet hierbij i.s.m. de ANV Het Binnenveld in op een robuust weidevogelbeheer. Op dit moment wordt er in het Gebiedsnatuurplan handen en voeten gegeven aan dit weidevogelbeheer. Ook vindt er afstemming plaats met Mooi Binnenveld over de wederzijdse visies op het gebiedsproces.

De vrijwilligers van de WBO werken sinds 1992, alweer meer dan 30 jaar, nauw samen met *boeren en loonwerkers* aan behoud en bescherming van weidevogels in het Binnenveld. Dit gebeurde de afgelopen jaren via overleg, start- en slotbijeenkomsten, en keukentafelgesprekken.

De *Agrarische Natuur Vereniging Het Binnenveld* (gestart in 2011) is een onmisbare partij in het Binnenveld. Sinds 2013 draait de WBO als adviseur mee in het Bestuur van de ANV. De ANV heeft zich naar gemeentelijke en provinciale overheid ontwikkeld tot initiërende en coördinerende partij voor akker- en weidevogels in het Binnenveld.

De *Weidevogelbeschermingsgroep Binnenveld-West (WBW)* is onze partner in het westelijk deel van het Binnenveld. De WBW zet zich in voor zowel weidevogels als erfvogels (zwaluwen en uilen). Dit jaar is de samenwerking met WBW geïntensiveerd en ondersteunen WBO en WBW elkaar bij wederzijdse gebiedsplannen. Ook is een gezamenlijke excursie naar Liederbroek georganiseerd.

De *Wildbeheereenheid De Vallei (WBE)* wordt ingeschakeld bij predatieoverlast van kraaien en vossen. De kraaienjacht is sinds 2005 vrijgegeven, de vossenjacht sinds 2007. De goede inzet van de leden van de WBE heeft er dit jaar zeker aan bijgedragen dat de hoge predatie van de afgelopen jaren van 50% naar 20% is gedaald.

Verder onderhoudt de WBO-contacten met de vier *WERV-gemeenten*: Wageningen, Ede, Rheden en Veenendaal. De wethouders van Wageningen en Ede werken graag mee aan de promotie van de weidevogelbescherming, onder andere door een persmoment/foto van de vondst van het eerste Kievitseizoen. De legselvergoedingen en de betaling van last-minute contracten in het kader van de weidevogelbescherming in het Binnenveld worden financieel mogelijk gemaakt door de gemeentelijke bijdragen en de ANLb gelden.

Tenslotte mag de samenwerking met *Landschapsbeheer Gelderland (SLG)* niet onvermeld blijven. Ook in 2023 heeft de WBO bij allerlei zaken vakkundige ondersteuning gehad.

Rust in het veld is belangrijk voor weidevogels

Dirk Jan Bleijerveld

BoerenNatuur speelt in Nederland een belangrijke rol bij de financiering en uitvoering van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb), waaronder de weidevogelbescherming. Het Binnenveld valt onder BoerenNatuur Veluwe en BoerenNatuur Utrecht Oost. Dirk Jan Bleijerveld is veld-coördinator bij beide organisaties. En vanuit die functie ook actief voor ANV Het Binnenveld. We spreken hem op een zonnige dag in oktober op het terras van zorgboerderij De Hoge Born.

Ontwikkeling ANLb

Hoe loopt het met het ANLb? Dirk Jan: "Volgens mij wel goed. Een belangrijk instrument in ons werk is het afsluiten van Beheerpakketten met boeren. En daarin is een duidelijke groei te zien de laatste zeven à acht jaar. In Collectief Utrecht Oost een groei van 700.000 euro naar 4 miljoen euro (450 deelnemers) en in Collectief Veluwe van 1,5 naar 8 miljoen euro (800 deelnemers). De financiering van deze Beheerpakketten komt (via de provincies) uit RVO en EU-middelen. In het Binnenveld zijn 70 pakketten afgesloten met boeren".

De belangstelling voor Agrarisch Natuurbeheer neemt toe in het Binnenveld

Grootste uitdaging

Dirk Jan: "De Beheerpakketten bestaan nu nog vaak uit tijdelijke en soms wisselende, financiële vergoedingen. Dit moet veel meer een

"Wij moeten weidevogels op een voetstuk blijven zetten. Ze horen bij het Binnenveld en het gebied leent zich er voor"

betaalde dienst worden voor boeren. Langjarig, structureel en kostendekkend. Hierdoor kan Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer een volwaardiger en belangrijker onderdeel worden in het inkomen van boeren. In het gebiedsproces in het Binnenveld proberen we ook stappen te zetten in die richting".

Gebiedsnatuurplan

Als onderdeel van dit gebiedsproces werkt Dirk Jan momenteel ook aan een Gebiedsnatuurplan. Uitgangspunt hierbij zijn het behoud van acht door de provincies benoemde icoonsoorten: diersoorten incl. hun gewenste leefomgeving/ landschap, waaronder de kievit, patrijs, grote modderkruiper en kamsalamander. Dirk Jan: "In het Gebiedsnatuurplan brengen we de huidige situatie voor deze icoonsoorten in kaart en werken we maatregelen uit, zowel voor de korte als lange termijn, om deze soorten te behouden en verder te versterken".

Genieten van weidevogels

Op het eind van het gesprek vragen we Dirk Jan hoe hij de weidevogel bescherming ervaart in het Binnenveld. Dirk Jan: "Ik kan intens genieten van de weidevogels en beleef er veel plezier aan. En heb veel waardering voor de inzet en bevoegenheid van de vrijwilligers en de deelnemende boeren en loonwerkers. Dat is niet altijd eenvoudig. Mijn advies: blijf met elkaar in gesprek, respecteer elkaar en accepteer dat dingen soms fout gaan en leer ervan"

4.2 Voortgang Weidevogelbeheerplan

In 2020 is het adviesrapport "Agrarische Natuurbeheer en weidevogels in het Binnenveld" uitgekomen. In dit rapport staan maatregelen, adviezen en acties genoemd om de weidevogelstand te handhaven of zelfs te laten toenemen. Vanaf 2021 zijn we gestart met de realisatie van het plan. Zo hebben we de monitoring en rapportage aangepast en hebben we meer aandacht besteed aan de bescherming van kuikens. In 2023 hebben we een overzicht gemaakt van de kerngebieden ('hotspots') met veel weidevogels en zijn begonnen met het uitwerken van pilots hiervoor om in te brengen in het Gebiedsproces.

4.3 Leren van elkaar. Excursie naar Lierderbroek

Sinds 2022 werken WBO en WBW intensief samen, onder andere bij afstemming beleid, opleiding van nieuwe vrijwilligers, afstemming van werkwijzen en communicatie, uitwisseling van (veld)ervaringen, uitwisseling van resultaten en tot slot het samen leren. In dat kader hebben we op 29 april een gezamenlijke excursie georganiseerd naar Het Lierderbroek in Overijssel. Hier heeft een groep boeren een deel van hun grond (ca. 10%) ingericht als weidevogelgebied (80 ha) en ondergebracht in een BV waarvan de boeren aandeelhouder zijn.

Ze hebben hierbij o.a. de volgende keuzes gemaakt: behoud open gebied, beheer door boeren en burgers, koppeling aan een Agrarische Natuur Vereniging en vooral ook geen bestaande natuur (weidevogels) opofferen voor nieuwe/andere natuur.

Bij het beheer staan o.a. een reglement, een kwaliteitshandboek, goed waterbeheer, samenwerking met vrijwilligers, bestrijden van ruigtes (openheid!), eigen kennisopbouw en het beperken van predatie (max. 20%) centraal.

Enkele leerpunten van ons bezoek: Op 70 tot 80 ha is al heel veel mogelijk. Alle stakeholders betrekken en bij laten dragen. Politiek is belangrijk en moet het willen uitdragen. Beheer door boeren werkt prima (flexibel, kennen het gebied, kunnen snel ingrijpen bij problemen). Een actief predatiebeheer. En tot slot: wat doen we samen (in de BV) en waarin is ieder vrij (bijvoorbeeld afzet).

Een leerzame en leuke excursie

4.4 WBO Organisatie

Koers WBO

In 2021 hebben we onze koers voor drie jaar vastgesteld: Focus op Kievit, grutto, wulp, tureluur, scholekster. Versterken en vernieuwen van de vrijwilligersgroep. Bij het beheer meer van gebiedsniveau naar boer- en hotspotniveau werken. Versterken van de interne samenwerking en meer inzetten op samen leren en beleven. Deze koers zetten we ook de komende drie jaar door.

Kernteam

Voor de dagelijkse coördinatie van het WBO-werk is een kernteam gevormd. In 2023 bestond dit uit Christ Elsten (secretaris), Rik Nagtegaal (informatievoorziening) en Henk Folkerts (voorzitter). Het kernteam zoekt nog versterking op het gebied van promotie en PR.

Startbijeenkomst

Op 4 maart zijn we zoals gebruikelijk het weidevogelseizoen 2023 begonnen met een startbijeenkomst. Twee punten stonden centraal. Predatiebeheer: Henk van Paassen en Tjitze Smit gaven een presentatie over predatie in het Binnenveld. Die is (hoewel in 2023 wat gunstiger) zeker de laatste jaren erg hoog (gemiddeld 35%). Meer dan de helft van de deelnemende bedrijven heeft hier last van. We bespraken mogelijkheden om dit te verlagen: veldbezoek beperken, juiste nestmarkering (vrijwilligers), opruimen ruigtes, rietzones, maaibeheer, (terreinbeheerders) en aanscherpen bestrijding predatoren (wildbeheer). Pilotontwikkeling: Henk Folkerts presenteerde enkele mogelijkheden voor het ontwikkelen van pilots voor het versterken van de weidevogelstand in het WBO-gebied. Daarna bespraken we in groepjes de situatie in de verschillende kerngebieden. De resultaten hieruit zullen worden ingebracht in het Gebiedsproces.

Slotbijeenkomst

Op 7 oktober hebben we het seizoen afgesloten met een bijeenkomst bij Boerderij De Hooilanden. We hebben het seizoen geëvalueerd en de resultaten besproken. En Dirk Jan Bleijerveld heeft een presentatie verzorgd over het concept Gebiedsnatuurplan als onderdeel van het Gebiedsproces. We maakten afspraken voor het inbrengen van de pilots in dit Gebiedsnatuurplan.

Vrijwilligers

In 2023 waren er 19 vrijwilligers actief bij de WBO, te weten: Bram Koudijs, Alan Koudijs, Ardy Rekers, Ceciel Linssen, Chris Bosch, Christ Elsten, Gert van de Ende, Tjitze Smit, Ton van Aerle, Jaap Kelderman, Harm Roseboom, Henk Folkerts, Henk van Paassen, Jan van Niejenhuis, Joost Ruisch, Nanne Galema, Rik Nagtegaal, Dirk Lieftink en Volkert de Graaf. We namen afscheid van Femke Jochems en Anneke Meijer en heten Ton van Aerle en Dirk Lieftink welkom als nieuwe vrijwilliger.

Presentatie over Gebiedsnatuurplan door Dirk Jan Bleijerveld

Overzicht resultaten 2023 per bedrijf

Bedrijf	Kievit		Grutto		Tureluur		Scholekster		Wulp		Totaal	Onbekend
	Aantal	uit	Aantal	uit	Aantal	uit	Aantal	uit	Aantal	uit		
Achterstraat R.	5	0					1	0			6	
Adams J.W.	4	4									4	
Adams P.	6	6							1	1	7	
Baren van GJD	1	1									1	
Breunisse W.									1	0	1	
Budding S.	6	5									6	1
Boon R.	3	1									3	
Bos A.R.	28	24									28	
Braafhart H.	15	11									15	
Ginkel J.v. (Eemweg)	26	15	2	1	5	4	2	0			35	2
Ginkel J.v. (Veensteeg)	1	1									1	
Groene Grens	6	3									6	
Heemsbergen E van									1	1	1	
Hooyer T.							1	0			1	
Groeneveld R.	2	2									2	
Jochemsen E.C.	2	2									2	
Joosten A.J.							1	1			1	
Laar D. van	25	19			3	3					28	
Pol W.J. van de	17	15									17	1
Pool L.M.M.									4	0	4	
Roekel EJ van	5	4									5	
Ruiswijk									1	1	1	
Setten van H.	6	5									6	
Scheur E. van de	2	0									2	2
Stempvoort T. v.	5	2									5	
Steenbergen G.J. van	3	0									3	2
Unifarm (GD 1)	32	22									32	5
Unifarm (GD 2)	34	24									34	
Willemsen J.	40	17									40	
Totaal	274	183	2	1	8	7	5	1	8	3	297	13

Bron: Boerenlandvogelmonitor

**Namens de weidevogels:
Bedankt voor de medewerking!**